

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2020-2-78-37>

УДК 81'4.81'42.81'23.37

Добош О.С., Сабан О.В., Альбота С.М.
Національний університет «Львівська політехніка»

МОРБІАЛЬНІ МЕТАФОРИ БРЕКЗИТУ

Анотація. У статті розглянуто поняття морбальної метафори та специфіку вживання у рамках політичного та публіцистичного дискурсів. Матеріалом для аналізу обрано тексти статей, присвячених висвітленню феномену «Брекзит», з таких авторитетних онлайн-видань як The Guardian, The Politico, The American Prospect, The Globalist, ITV News, The Washington Post, тощо. Розлогі авторські коментарі та трактування супроводжують лексичну базу, сформовану для аналізу. Досліджено особливості творення та структурні елементи морбальної метафори в авторському тексті, що дає оцінку, описує та містить різноманітні міркування щодо вище згаданої події, що має неабияку історичну вагу. З'ясовано, що, проаналізований кризь призму лінгвостилістичних понять та категорій когнітивної лінгвістики, дискурсивний простір, у якому актуалізується концепт «Брекзит», є багатограним концептуальним утворенням.

Ключові слова: концепт «Брекзит», концепт «Стан», концепт «Хвороба», морбальна метафора, політичний дискурс, слот, фрейм.

Dobosh Oksana, Saban Olesia, Albota Solomiia
Lviv Polytechnic National University

MORBIAL METAPHOR OF BREXIT

Summary. The given article aims to study the notion of morbial metaphor which forms the basis for the metaphorical portrayal and visualization of the process of separation of the United Kingdom from the European Union within the political and publicist discourse. To be more precise, the concept of «Brexite» is compared to the concepts of «Disease» and «Condition» which are the domains form which metaphorical expressions are formed. Such reputed sources as The Guardian, The Politico, The American Prospect, The Globalist, ITV News, The Washington Post, The Globalist etc. have been chosen as the material for the scientific study. Understanding of the means of influencing, shaping and manipulating the social thinking by modern politicians determines the background of the article. As English is the global language, it has a powerful influence on other languages all over the world, setting the trends in the language usage and being the source of numerous borrowings. Therefore, understanding of the processes it undergoes is vital. In the course of the study, the analysis of a wide range of emotionally tinged lexical items has been conducted. The most productive morbial metaphor models with frame and slot structures have been outlined and the specific features of their usage have been analysed. Frame «Diseases» contains such slots as «Physical Ailments», «Mental Disorder» and «Symptoms», frame «Causes of Diseases» is further subdivided into slots «Infections and Viruses» and «Toxins and Poison», while frame «Methods of Treatment» is represented by «Surgery» and «Non-drug Treatments» slots. In the process of the careful examination of the collected vocabulary items it has been revealed that «Diseases» frame is represented by the most ramified slot structure. The frame-slot structures of the morbial metaphor used in the texts contemplating on the phenomenon of «Brexite» and its consequences show both negative and positive symptoms of the disease and recovery process accompanying the separation of the United Kingdom and the European Union. Creativity is an integral part of political and publicist discourse and plays an important role in getting the message across. Interpretation and explanation of the findings are given special attention.

Keywords: concept of «Brexite», concept of «Condition», concept of «Disease», morbial metaphor, political discourse, slot, frame.

Постановка проблеми. Дослідження сучасної англійської мови у часі історичних та світоглядних змін, пов'язаних із демократичним вибором Великої Британії вийти із Європейського Союзу та самостійно розбудувувати своє майбутнє, є беззаперечно цікавим та актуальним. Мова перебуває у стані перманентного розвитку та збагачення, а під впливом таких подій вона не лише змінюється, але також стає їхньою невід'ємною частиною, що якнайяскравіше відображає сутність та контекст таких масштабних зрушень. Вона також є маркером реакції національної культури на зміни у глобальному світі. Метафора, якою активно послуговуються політики, експерти, журналісти чи впливові особистості та лідери сучасної думки, що намагаються дати оцінку значущій події та сформуванню певне бачення і ставлення до неї, є продуктивною ділянкою для вивчення та аналізу у рамках сучасної лінгвокогнітивістики та лінгвостилістики.

Розглядаючи політичний дискурс динамічно, стає очевидним, що активізація процесу творення метафор («метафоричні бурі») «зазвичай співпадає в часі із періодами політичних потрясінь (і, навіть, є знаком майбутніх політичних перетворень)» [2, с. 12] та може бути свідченням спрямованості руху політичної свідомості, оскільки «кожен новий поворот в історичному розвитку держави призводить до мовної «перебудови», створює свій лексико-фразеологічний тезаурус, що включає також концептуальні метафори і символи» [4, с. 132]. Тому цікавим видається проаналізувати метафоричну підсистему, що формується на базі медичної лексики в англійському політичному дискурсі на основі статей про Брекзит.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Практично всі сучасні дослідники відзначають особливу роль метафор у репрезентації мовної картини світу, адже «понятійна система людини

базується на досвіді взаємодії з реальністю», а «концепти, які безпосередньо виникають з досвіду <...>, і метафори <...> базуються на постійній взаємодії людини з її фізичним та культурним оточенням [7, с. 150].

Політичний та публіцистичний дискурс в цілому та процеси метафоризації у їхніх межах зокрема є об'єктом низки сучасних досліджень (О. Адрейченко [1], Дж. Лакоффа [7], О. Селіванової [9], І. Філатенко [10], О. Чаджук [11] тощо). Проте у цій сфері дослідження щораз відкриваються нові напрямки для вивчення. У світлі тих чи інших подій увагу науковців привертає тлумачення морбіальної метафори, яка утворена лексичними одиницями, що є назвами захворювань чи різноманітних відхилень, як-от психічних чи фізичних. Серед праць, присвячених вивченню специфіки такого виду метафори, є праці Т. Васильєвої [3], О. Коляденко [6], К. Руснак [8], М. Жулінської [5] та Н. Смоляр [5], А. Чудинова [12] тощо.

Мета статті – виявити і проаналізувати способи вербалізації морбіальної метафори та описати специфіку її вживання для характеристики феномену BREXIT на матеріалі текстів сучасних авторитетних англомовних он-лайн видань.

Виклад основного матеріалу. Нині Великобританія переживає важкі конвульсії, що, ймовірно, зроблять її – принаймні на деякий час – слабшою, ніж деякі інші європейські країни. Звинувачення в імперіалістичній ностальгії, яку прихильники Брекситу мали би лікувати, зазвичай, супроводжується невтішними звітами про всі сфери життя країни, які розривають її навпіл. Ірландський письменник Фінтан О'Тул у своїй книзі «Heroic Failure: Brexit and the Politics of Pain» вважає, що для британців «Англія – це імперіалістична сила, якщо ж ні, то їй залишається лише один можливий статус: колонія» [13]. Британія, яка тривалий час пишалася своїм прагматизмом, толерантністю та справедливістю, тепер ризикує виплекати в собі замкнутий, непримиренний різновид натовізму. А найбільшу загрозу у своїй ностальгійній лихоманці вона відчуває від Німеччини, яка відроджується шаленими темпами. У світлі цього аналітики висловлюють своє бачення ситуації, активно послуговуючись розмаїтим арсеналом концептуальної морбіальної метафори.

Фрейм «Хвороби» включає в себе лексичні одиниці, які номінують загальні назви людських недуг, їхні симптоми, порушення фізіологічних та психічних процесів в організмі. У політичному дискурсі, соціальні та політичні проблеми часто розглядаються як хвороби, лікування яких вирішує проблеми. Концептуальна метафора хвороби значною мірою сприяє розумінню процесу Brexit, оскільки хвороби та медицина є невід'ємною частиною повсякденного життя людей. Традиційно, захворювання мають певні симптоми і вчасне лікування їх забезпечує повне одужання.

Слот 1.1. Фізичні недуги.

Для формування переносів журналісти використовують номінації хвороб, які пов'язані з фізичною патологією людини, що перешкоджає об'єктивному сприйняттю дійсності і свободі руху, серед них найпоширеніші: to limp (кульгати), blind (сліпий), deaf (глухий) та їх похідні.

Наприклад, «Brexit and Teresa May will continue to limp along» (<https://www.nbcnews.com/think/opinion/brexit-theresa-may-will-continue-limp-along-people-u-k-ncna959461>) чи «Battered and bruised, Theresa May limps into enemy territory limping on to see through the hard Brexit» (<https://www.politico.eu/article/battered-and-bruised-theresa-may-limps-into-enemy-territory/>).

Тож, найбільше з британських політиків «кульгала» Т. Мей, намагаючись уникнути чергової кризи та виграти час. Очевидно, що цим журналісти хотіли приписати їй метафоричне прізвисько «кульгава качка», що в американській та англійській політичній системі означає фігуру, від якої небагато що залежить, в той час, коли вся увага громадськості зосереджена на кандидатах-наступниках. Окрім загального негативного звучання, цей вираз і вищезгадані фразові дієслова використовуються до політика, якому більше не судилося переобратися. На жаль, її наступник Б. Джонсон і його партія теж почали «кульгати» в політичному танці Brexit, роблячи такі ж «faux pas». «That leaves the likelihood of Johnson's minority government limping on beyond the Halloween Brexit deadline...» (<https://foreignpolicy.com/2019/10/17/britain-parliament-boris-johnson-brexit-deal/>). Через «кульгавих» політиків почала «кульгати» і економіка: «The UK economy limped through the final quarter of 2019...» (<https://www.aljazeera.com/ajimpact/uk-economy-limped-2019-200102073513915.html>) та й Brexit в цілому.

Те, що Британія опинилась в глухому куті свідчать наступні метафоричні вирази і лексеми, які стали заголовками багатьох відомих британських видань: «Brexit, the UK and Ireland: a dialogue of the deaf» (<https://www.ft.com/content/b2059bfe-e6bd-11e9-b8e0-026e07cbe5b4>); «May's Brexit Pleas Falling on Deaf Ears in London, Brussels» (<https://www.voanews.com/europe/mays-brexit-pleas-falling-deaf-ears-london-brussels>).

Лексема «blind» та її синонімічний ряд використовується у політиці, щоб охарактеризувати чиясь невігластво, безграмотність та недалекість. На перший погляд, суперечки Джонсона в Брюсселі виглядають як відновлення переговорів Терези Мей, але якщо перемістити об'єктів, то ви побачите значну різницю: Мей була переконана щодо необхідності стратегічної близькості до решти Європи і розглядала економічне вирівнювання як необхідну умову для досягнення цього. Погляд Джонсона інший. Він не відчуває напруги між економічною розбіжністю та стратегічним союзом. У будь-яких починаннях він не бачить далі свого носа, чи то в приватному самолюбстві, чи в політиці держави. «Johnson's view is different. <...> He doesn't see beyond his immediate desire in any endeavour, whether in private self-indulgence or public policy» (<http://theguardian.com/commentisfree/2019/oct/21/uk-press-brexit-media>). Тож, як сліпий з глухим, так пробрекситівці і ЄС ведуть публічний діалог із важливих для Британії питань.

Слот 1.2. Психічні розлади.

Більш однорідною виявляється підгрупа лексем, вжитих у їх переносному значенні, які іменують психічні та неврологічні захворювання через марення брекситом («Delirium Brexitus»). Найчастіше британські ЗМІ використовують при метафорі

ризації загальнозживані лексеми з узагальненим позначенням психічної неадекватності (insanity – «безумство»; delusion, delirium – «марення», «маєччя»; mania – «манія»), а також повсякденні і термінологічні найменування нервово-психічних розладів з сильним зовнішнім проявом (hysteria – «истерія», psychosis – «психоз»).

Масштабність політичної кризи пронизала національну психіку, кажуть експерти. Заголовки газет рясніють повідомленнями, що зростає використання антидепресантів і збільшуються черги до психологів та психіатрів. Це можна пояснити збільшенням стривоженості («Brexit-related anxiety»), пов'язаної із Брекзитом, багатьох верств населення, що викликає гострий психотичний розлад «acute psychotic illness» (<https://www.sciencedaily.com/releases/2019/10/191001184925.htm>).

Як пише The Guardian, боротьба за наше майбутнє залишається битвою ідей. З політичним дискурсом у цій галюциногенній фазі розрив між метафорою та реальністю нівелюється: «With political discourse in this **hallucinogenic** phase, the gap between metaphor and reality is beginning to yawn» (<http://theguardian.com/commentisfree/2019/jan/04/lie-clean-break-brexit-politicians-britain>).

Політика марення «delusional politics» може мати дуже реальні і не найкращі наслідки. Завдання більш прогресивної політики – зменшити шкоду та пом'якшити перехід, наскільки б він болісним не видався (<https://www.eurotrib.com/story/2017/6/11/1931/86500>). Щоб бути спроможним на зміни, людина та соціальна група має бути істеризована. Що і стверджує The POLITICO: «No, Brexit is **hysterical**» (<http://politico.eu/article/brexit-laughing-matter-no-brexit-hysterical-twitter-compilation/>). Тільки за таких умов будь-які сталі трансформації взагалі можливі. Саме тому в періоди соціальних трансформацій ми спостерігаємо «истеризацію» спільнот, а, отже, і підвищену кількість психосоматичних розладів, загострень хронічних психічних розладів, стресових та депресивних розладів, а також ескалацію того, що називають масовими психозами (<https://m.day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/gra-v-populizm-deshcho-pro-psychologichni-zagrozy>).

The Guardian звертає увагу читачів на те, що від Брекзиту вже постраждало чимало громад, як, наприклад, Сканторп. Вони потерпають від безробіття та негараздів, пов'язаних із закриттям промислових підприємств внаслідок Брекзиту: «Mix private equity, **Brexit mania**, state incompetence and what do you get?» (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/may/26/only-a-makeover-of-capitalism-will-prevent-further-catastrophes-such-as-scunthorpe>).

Тим часом «Брекзит манія» долає кордони, як пише The Vice та інфікує уми інших активістів: «**Brexit Mania** Finally Makes Its Way Overseas» (http://vice.com/en_uk/article/43zn5j/pub-notes-brexit-mania-finally-makes-its-way-overseas). Якщо станеться розвал Великої Британії, він стане дуже заразливим у Європі. Після цього «парад регіональних суверенітетів» пройде континентом – Каталонія, Північна Італія, Корсика, Баварія – і це тільки початок (<https://nv.ua/ukr/opinion/brexit-novini-chim-nebezpechniy-brexit-50048922.htm>).

Слот 1.3. Симптоми

Як показують наступні приклади, політичні та економічні реалії часто постають у метафоричній формі певних проявів хворобливого стану. Найчастіше це rain (біль загалом), bleeding (кровотечі), convulsions (судоми), paralysis (параліч). Серед найменування симптомів, зовнішніх проявів захворювання метафоризації піддається ядерний в підгрупі субстантив rain (біль) і однокореневі з ним лексеми: to rain (боліти), painful (болісний), headache (головна біль).

За три роки переговорів британські євроскептики перетворилися для Брюсселя з подразника в союзників. Спочатку Євросоюз намагався вткнути Лондону прості істини про нереалістичність британських запитів, але потім зрозумів, що простіше буде підкинути поступку найжорсткішим євроскептикам, щоб скоріше спровести Британію і перейти до інших проблем. В результаті зараз найбільший «головний біль» для ЄС – це британські депутати, які виступають проти Брекзиту (https://zik.ua/news/2019/10/21/terpets_urvavsvya_yevrosoyuz_hoche_yaknayshvydshe_zakryty_pytannya_z_1672781).

«Розлучення» Британії і ЄС після 40 років шлюбу, неодмінно буде болючим «painful» та стане причиною «головного болю» для багатьох учасників процесу, хоча деякі політики кажуть, що цей шлюб завжди був «без любові», є такі, які сподіваються, що його закінчення все ще може бути «приятельським» (<http://theguardian.com/books/2017/apr/07/brexit-language-divorce-special-relationship-negotiation-britain-eu>); «Brexit, or Theresa May's Headache» (<http://journals.openedition.org/osb/2048>). Цей непотрібний головний біль Т. Мей став заразним і поширився не лише туманним Альбіоном, але й Європою. І навіть, якщо інколи, через перезавантаження влади він послаблюється, то всі розуміють, що це ненадовго.

Brexit – це єдине питання, яке тримало Т. Мей на посаді – та все ж це петля на шиї, яка видушила всю життєву кров її уряду. «Brexit is the one issue keeping her in place – and yet it is also the noose around her neck, **strangling the lifeblood** from her government» (<https://www.politico.eu/article/battered-and-bruised-theresa-may-limps-into-enemy-territory/>).

Brexit, як комп'ютерна гра, як тільки ви пройдете один рівень гри, наступний стає ще складнішим, із ще більш неприємними опонентами, що володіють мечем, в наступному темному коридорі. Але, на відміну від комп'ютерної гри, ви не можете вимкнути Brexit, тому нескінченний головний біль забезпечений.

Важкою «політичною хворобою», а точніше симптомом, є параліч, прояви якого можна спостерігати абсолютно в усіх сферах та установах: «Brexit **paralysis** and lack of incentives leave community energy facing uphill struggle in the UK» (<https://www.pv-magazine.com/2019/09/16/brexit-paralysis-and-lack-of-incentives-leave-community-energy-facing-uphill-struggle-in-the-uk/>). Щодня висувається ряд звинувачень теперішній правлячій партії щодо ігнорування розвитку технологій використання сонячної і вітрової енергії та підтримки громадян у їх прагненні бути екологічно свідомими. «Irish nationalism and unionism have **paralysed** Westminster» (<https://www.irishtimes.com>).

com/opinion/irish-nationalism-and-unionism-have-paralysed-westminster-1.4031557) «Three Years On, Brexit Has Left Britain In **Political Paralysis**» (https://www.huffingtonpost.co.uk/entry/brexit-referendum_uk_).

Статті рясніють також медичною термінологією і загальнозживаною розмовною лексикою, яка різноманітно характеризує зовнішні прояви захворювання: symptoms (симптоми), fever (температура), convulsions (конвульсії) тощо. «The UK is suffering from **EU referendum fever**...» (<http://mondialisation.ca/brexit-referendum-fever-in-britain-tories-battle-over-the-eu/5527867>); «The **first symptom** of this condition is the belief that there can be such a thing as a good Brexit deal for Britain» (<https://www.eurotrib.com/story/2017/6/11/1931/86500>). Консервативна партія Т. Мей на ножах з парламентом через конвульсії щодо Брекситу, адже більшість депутатів хочуть, щоб Британія залишилась в складі ЄС: «**Convulsions over Brexit** and the struggle for the Western nation» (<https://www.jpost.com/Opinion/Convulsions-over-Brexit-and-the-struggle-for-the-Western-nation-573704>).

Як зазначає видання Bloomberg, колись буде написано книгу «Лихоманка Brexit» про історію дивних часів, які ми зараз переживаємо. «Лихоманка Brexit» впливає як на прихильників, так і на противників проекту. Основні «симптоми» - нескінченні гнівні твіти про ту чи іншу політичну суперечку. «When it comes to be written, the history of the strange times we're living through might well be titled «Brexit Fever.» **Brexit fever** affects both supporters and opponents of the project. The **main symptoms** are endless angry tweets about some detail or other of the political argument» (<https://www.bloombergquint.com/onweb/brexit-bulletin-brexit-fever>).

Пекельна лихоманка, яка охопила обидві сторони дебатів щодо Brexit принесла ще більше розчарування від того, скільки шкоди завдає безвихідь, і, ймовірно, більшість депутатів готові проголосувати за будь-яку угоду лише, щоб її вирішити. «Just as there is a touch of the **Brexit-boiling fever** on the hardcore of both sides of the debate, there is, <...>, more Brexit frustration ...» (<https://www.bbc.com/news/uk-politics-49761582>). Бос BMW, Харальд Крюгер, особисто застеріг нового прем'єр-міністра, що будь-яка угода буде програвшою для Британії та ЄС: «Brexit warnings reach **fever pitch** as BMW and Ford sound the alarm» (<http://cityam.com/brexit-warnings-reach-fever-pitch-as-bmw-and-ford-sound-the-alarm/>).

І здавалось би, що 30-го листопада 2019 року був зафіксовано останній спалах лихоманки Брекситу, але вірус виявився стійким і хвороба буде затяжною, так як вихід з ЄС було перенесено на 31-е січня 2020 року. Проте, як пишуть Arab News, жодна нова угода не вилікує лихоманку Брекситу: «Any new deal will not cure UK's **Brexit fever**» (<https://www.arabnews.com/node/1556301>).

Фрейм «Причини захворювань». Метафоризація найменувань причини, джерела захворювання через Брекситу в британських ЗМІ представлена загальнозживаними і термінологічними позначеннями отруйних речовин (poison/отрута, toxin/токсин), хвороботворного початку, що поширюється в організмі, мікробами,

які паразитично розмножуються (infect – «заражати», bug – «бактерія»). Цей ряд розширюється за рахунок медичної термінології (virus – «вірус», infection – «інфекція»).

Слот 2.1. Інфекції, віруси.

Секрет успішної нації включає спроможність активної меншості «інфікувати» більшість власними цінностями та програмами: «The **pathogen** of Brexit has **infected** British politics but been defining for Ireland» (<https://www.thecurrency.news/articles/2298/tom-mcgurk-the-pathogen-of-brexit-has-infected-british-politics-but-been-defining-for-ireland-the-dup-should-be-very-afraid>). Трамп і «Брекситу» цьому доказ. Активістів, і навіть просто людей, яким не байдуже – завжди меншість у будь якій країні (http://texty.org.ua/pg/article/editorial/read/96112/Uroky_porazky2_Try_pomylyk_ukrajinskyh_aktivistiv_201418). Отож, як пише The Economist, Брекситу «інфікував» британську політику «з ніг до голови»: «Brexit has **infected** British politics from top to bottom» (<https://www.economist.com/printedition/2019-09-28>). Лексема «заразитися» (інфікуватися) в політичній мові несе негативну конотацію і асоціюється з лексемою «захворіти». Більше того, The Washingtonpost стверджує, що інфекція стала поширюватись Вестмінстером: «The **infection** is spreading through Westminster» (<https://www.washingtonpost.com/outlook/2019/04/03/brexit-has-turned-british-politics-into-zombie-horror-movie/>). «For better or (considerably) worse, the Brexit **virus** still has a deadly hold on the British body politic» (<https://www.jordantimes.com/opinion/mark-malloch-brown/brexit-house-cards>).

Наче супер вірус чи мікроб Брекситу заселяє організм людини для того, щоб задушити її. Хвороба має жахливий перебіг, спочатку заряджаючи потерпілого великою енергією та ентузіазмом, ніби недуга насправді була підбадьорливим тоніком. «Like a **superbug**, Brexit inhabits its host spokesmen and women before choking the life out of them» (<https://www.newstatesman.com/politics/uk/2017/07/brexit-plague>).

Слот 2.2. Токсини, отрута.

Брекситу пролив світло на серйозні токсини, які підривають демократії в сучасному світі. Серед них можна назвати анти політику, слабкі партії, перетворення брехні у норму, цифрові маніпуляції, приховане іноземне втручання та націоналізм (https://elpais.com/elpais/2019/03/30/opinion/1553965865_689156.html). «Brexit is <...> the **toxin** that threatens to destroy the contest to replace her and her party» (<https://www.itv.com/news/2019-06-11/brexit-is-poisoning-the-leadership-contest-just-as-it-poisoned-mays-government/>).

Все, чого торкнувся Брекситу стало токсичним і породило такі метафоричні вирази як «**toxic** domestic issues», «there is a **toxicity** at work on both sides of the «Brexit divide»», «**Britain's** most **toxic** political issue», «**toxic** legacy», «Britain's **toxic** uncertainty».

Майже відразу після успіху Брекситу на референдумі стало відомо, що його ініціатори збрехали, перебільшуючи вигоди, які отримає Велика Британія від виходу з Європейської Унії, і применшуючи видатки і труднощі, що їх ма-

тимуть британці через цей вихід. Рівень омани, брехні та обману, який Brexit впровадив в сучасну британську політику виробив унікально токсичну суміш, і тепер ми можемо назвати going to produce a uniquely **toxic stew**, and now we can put a name on it: це «Brexit Mania». «The level of delusion, lies and deceit Brexit has introduced <...> was always Brexit Mania» (<http://eurotrib.com/story/2017/6/11/1931/86500>).

Обіцянки самовизначення і реваншу супроти утисків з боку інших країн були ключовими в електоральному успіхові Брекзиту. Викривальні заяви проти глобалізації, міжнародної торгівлі і «країн, які на нас наживаються», принесли політичні дивіденди.

Вищезгадані фактори ілюструють види «токсинів», які негативно впливають на політику багатьох країн. У деяких з них з'явилися антитіла, які опираються. Результат цього зіткнення між політичними токсинами й антитілами сформує той світ, у якому ми житимемо (https://elpais.com/elpais/2019/03/30/opinion/1553965865_689156.html).

Brexit і його зрадливий дискурс кидає свою згубну тінь на політичні пріоритети та отруює політику вцілому: «The language of Brexit 'betrayal' is **poisoning** politics» (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/sep/21/brexit-betrayal-politics-culture-war>) ПДВ на сонячні батареї – лише один із прикладів. Тому видавництво The Guardian закріплює за Брекзитом ярлик «політичної отрути»: «Brexit is **political poison**, and it's green policies that are suffering» (<http://theguardian.com/commentisfree/2019/jun/26/brexit-green-policies-vat-solar-batteries>). Інше видавництво пише, що Брекзит отруює вибори керівництва, як отруїв уряд Т. Мей, який ще називають хворим урядом «Diseased Government»: «Brexit is **poisoning** the leadership contest, just as it poisoned Theresa May's government» (<https://www.itv.com/news/2019-06-11/brexit-is-poisoning-the-leadership-contest-just-as-it-poisoned-mays-government/>).

Політика Мей викликала неабияку ненависть у багатьох представників парламенту і навіть Топі згадують її зі злістю в голосі: «Tory MPs now speak of Theresa May openly with a **venom** they once reserved for the leftist Labour leader, Jeremy Corbyn» (<https://www.theglobalist.com/brexit-full-amputation-or-gentle-separation/>). Зрештою, ЗМІ замінюють лексему «отрута Brexit» на лексему «миш'як», адже симптоми, які він викликає, включають нудоту та дратівливість вони діють так повільно, що жертви не усвідомлюють, що отруюються, поки вже пізно: «Ultimately, though, the **poison** of Brexit is a less showy one. It's **arsenic**, isn't it <...>?» (<https://www.newstatesman.com/politics/uk/2018/06/brexit-has-poisoned-our-politics-and-there-no-antidote-sight>).

У підсумку, ми спостерігаємо, що слово отрута «poison» має близькі лексеми «venom», «toxin» та «arsenic».

Фрейм «Способи лікування» містить лексичні одиниці, які називають основні способи лікування «хвороби Брекзиту», які в британському політичному дискурсі забезпечать швидке «одужання» економіки, політики, та й пересічних громадян в цілому. Серед спеціальної термінології, що іменує конкретні етапи і заходи по відновленню здоров'я

людини, в британських ЗМІ зафіксовані лексеми surgery – «операція», amputation – «ампутація», separation – «роз'єднання», diet «дієта»

Слот 3.1 Хірургічне втручання.

Сучасна політична та економічна ситуація Британії метафорично подається у ЗМІ як певна хвороба, яка потребує лікування за допомогою хірургічного втручання такого як операції, ампутації чи роз'єднання: «Brexit: **Full Amputation or Gentle Separation?**» (<https://www.theglobalist.com/brexit-full-amputation-or-gentle-separation/>). За твердженням The American Prospect, прем'єр-міністр Борис Джонсон відображає ідеологічну пристрасть антиєвропейських лєніністів у Британії. Для них прийнятна лише повна ампутація «the **total amputation**» Великобританії від Європи - політично, соціально та економічно (<https://prospect.org/power/brexit-leninists-tearing-britain-s-political-rulebook/>). Брюссель у свою чергу не має бажання відродити гангренозну кінцівку «gangrenous limb», а лиш змушує задуматись, як управляти її безпечною ампутацією «how to manage its **safe amputation**» (<https://www.theguardian.com/commentisfree/2019/oct/01/boris-johnson-eu-prime-minister-brexit>). Таке «лікування» зовсім не підтримує журнал The Medium, адже воно є гіршим, ніж хвороба, але і для такої хвороби не існує ліків: «Brexit – the cure is worse than the disease and the disease has **no cure**» (<https://medium.com/@JohnWight1/brexit-the-cure-is-worse-than-the-disease-and-the-disease-has-no-cure-e6a2e18c7a8b>). The Politico стверджує, що угода про Брекзит, насправді, потребує проведення «лапароскопії», а не «ампутації», оскільки необхідні лиш невеликі зміни для того, щоб дати Великобританії впевненість, якої вона прагне: «A Brexit deal requires **keyhole surgery, not amputation**» (<https://www.politico.eu/article/northern-ireland-border-irish-backstop-brexit-deal-requires-keyhole-surgery-not-amputation/>).

Слот 3.2 Немедикаментозне лікування

Британські журналісти мало вірять у здолання «недуги» під назвою Брекзит «медикаментозним лікуванням», бо він так сильно отруїв політику, що протиотруту годі й шукати: «Brexit has poisoned our politics – and there is no **antidote** in sight» (<https://www.newstatesman.com/long-reads>). Як пише ITV News, Топі пропонують вивести зі стагнаційного стану британську економіку їхнім традиційним шляхом, тобто врізанням податків: «Tax cuts can't be the case for any or all these traditional Tory **remedies**», але це навряд чи допоможе. (<https://www.itv.com/news/2019-06-11/brexit-is-poisoning-the-leadership-contest-just-as-it-poisoned-mays-government/>). Нова угода виявиться лиш плацебо, а не панацеєю: «A new deal would be a **placebo**, not a **cure**» (<https://www.newstatesman.com/politics/uk/2017/07/brexit-plot>).

На жаль, багато мільйонів людей, які живуть у туманному Альбіоні вчасно не отримали «кваліфікованої медичної допомоги», а тому продовжують перебувати в стані «хворобливого неспокою» і «ажитації», які підсилюються щоденним переглядом політичних програм. Дехто з них рятується так званою «Брекзит дієтою»: «**Brexit diet**: either a spartan, fact-based Brexit-Atkins plan, or maybe a four-days-on, three-days-off regime» (<http://theguardian.com/politics/2019/oct/13/how>

i-tried-to-quit-my-brexit-addiction-tim-adams). Як повідомляється, урядовий департамент Великої Британії витратив 40 000 фунтів стерлінгів (70 000 доларів США) для зовнішньої фірми, щоб запропонувати консультації з питань психічного здоров'я державним службовцям, які готуються до виходу з угоди. Благодійна організація навіть створила цифровий «комплект Brexit для доброго самопочуття» («**Brexit well-being kit**»), щоб допомогти урядовим працівникам впоратися з додатковим стресом (<https://www.cbc.ca/news/world/brexit-anxiety-britain-mental-health-1.5097650>).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, у статті досліджено особливості вживання вербальних засобів у прикладах сучасних англійських журналів політичного спрямування. Специфіку лексичного опису політичної та еко-

номічної ситуації в сучасній Британії та Європейському Союзу прослідковуємо в поєднанні відповідно негативно та позитивно забарвлених метафор, які базуються на концептах, що характеризують життя людей і які в переносному значенні співвідносяться із феноменом Брекзиту. Встановлено, що фрейм «Хвороби» представлено найбільш розгалуженою слотовою структурою. З огляду на це можна припустити, що, незважаючи на наявність «хвороб» політичної та економічної сфер Британії, можна давати оптимістичні прогнози, сподіваючись на швидке «одужання», якщо провідні політичні лідери скористаються цими способами. Перспективним вважаємо подальшу працю з вивчення, аналізу та систематизації концептуальних метафор, а також виокремлення інших лінгвістичних особливостей політичного та публіцистичного дискурсу.

Список літератури:

1. Андрейченко О. Артефактна метафора в політичному дискурсі (на матеріалі сучасних українських ЗМІ). *Культура народів Причорномор'я*. 2012. № 239. С. 102–105.
2. Будаев Э. В., Чудинов А. П. Зарубежная политическая лингвистика: Монография. Екатеринбург : Урал. гос. пед. ун-т, 2008. 248 с.
3. Васильева Т. Морбальна метафора в економічному дискурсі сучасних іспаномовних ЗМІ. *Studia Linguistica*. 2018. Vol. 13. URL: <http://studia-linguistica.knu.ua/wp-content/uploads/2019/04/2018.-%E2%80%93Vol.-13-30-47.pdf> (дата звернення: 19.02.2020).
4. Жилияева О.В. Політичний дискурс в сучасних студіях. *Україна і світ: діалог мов та культур : Матеріали міжнародної науковопрактичної конференції, 19-21 березня 2014 року*. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2014. 702 с.
5. Жулінська М. Морбальна концептуальна метафора у сучасному німецькому політичному дискурсі. *Актуальні питання іноземної філології*. 2015. № 3. С. 66–74.
6. Коляденко О. Когнітивна метафора як засіб об'єктивації концепту «страх» у творах М. Котсиубинського. *Українська мова*. 2009. № 3. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/6050/05-Kolyadenko.pdf?sequence=1> (дата звернення: 19.02.2020).
7. Лакофф Джордж, Джонсон Марк *Метафори, котрими ми живем*: Пер. с англ. / Под ред. и с предисл. А.Н. Баранова. Москва : Едиториал УРСС, 2004. 256 с.
8. Руснак К. Метафорична концептуалізація економічної кризи в мові сучасної української преси. *Наукові записки*. Серія «Філологічна». Випуск 23. URL: <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2012/n23/49.pdf> (дата звернення: 19.02.2020).
9. Селіванова О.О. Когнітивні механізми метафоризації. *Слов'янський збірник*. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2012. Вип. 17. С. 203–211.
10. Філатенко І.О. Сучасна політична метафора в російськомовній газетній комунікації України: когнітивно-прагматичний опис [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.02 «Російська мова». Київ, 2003. 20 с.
11. Чадюк О.М. Метафора у сфері сучасної української політичної комунікації [Текст] : автореф. дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.01 «Українська мова». Київ, 2005. 20 с.
12. Чудинов А. Россия в метафорическом зеркале: когнитивное исследование политической метафоры (1991–2000). Екатеринбург, 2001. 238 с.
13. O'Toole F. (2018). *Heroic Failure: Brexit and the Politics of Pain*. London : Apollo, UK.

References:

1. Adreichenko, O. (2012). Artefaktna metafora v politychnomu dyskursi (na materiali suchasnykh ukrainskykh ZMI) [Artifact Metaphors in Political Discourse (Based on Modern Ukrainian Media Resources)]. *Kultura narodov Prychornomor'ia*, no. 239, pp. 102–105.
2. Budaev, E.V., & Chudinov, A.P. (2008). *Zarubezhnaya politicheskaya lingvistika: Monografiya* [Foreign Political Linguistics: Monograph]. Ekaterinburg: Ural. gos. ped. un-t. 248 p.
3. Vasylieva, T. (2018). Morbialna metafora v ekonomichnomu dyskursi suchasnykh ispanomovnykh ZMI [Morbial Metaphor in Economic Discourse of the Modern Spanish Language Media]. *Studia Linguistica*. Vol. 13. Available at: <http://studia-linguistica.knu.ua/wp-content/uploads/2019/04/2018.-%E2%80%93Vol.-13-30-47.pdf> (accessed: 19.02.2020).
4. Zhyliaieva, O.V. (2014). Politychni dyskurs v suchasnykh studiakh [Political Discourse in Modern Studies]. *Ukraina i svit: dialoh mov ta kultur: Materialy mizhnarodnoi naukovopraktychnoi konferentsii, 19-21 bereznia 2014 roku* [Ukraine and the World: a Dialogue of Languages and Cultures: Materials of the International Science and Research Conference, March 19th–21st, 2014]. Kyiv: Vyd. tsentr KNLU, 702 p.
5. Zhulinska, M. (2015). Morbialna kontseptualna metafora u suchasnomu nimetskomu politychnomu dyskursi [Morbial Conceptual Metaphor in Modern German Political Discourse]. *Aktualni pytannia inozemnoi filohiii*, no. 3, pp. 66–74.
6. Koliadenko, O. (2009). Kohnityvna metaforayak zasibob'iektivyatsiikontseptu «strakh» utvorakh M. Kotsiubynskoho [Cognitive Metaphor as a Means of Objectification of the Concept of «Fear» in the Works of M. Kotsiubynskiy]. *Ukrainska mova*, no. 3. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/6050/05-Kolyadenko.pdf?sequence=1> (accessed: 19.02.2020).
7. Lakoff, G., & Johnson, M. (2004). *Metafori, kotrymy my zhivem*: Per. s angl. [Metaphors We Live By: Translation from English]. Pod red. i s predisl. A.N. Baranova. Moskow: Editorial URSS, 256 p.

8. Rusnak, K. Metaforychna kontseptualizatsiia ekonomichnoi kryzy v movi suchasnoi ukrainskoi presy [Metaphorical Conceptualization of the Economic Crisis in the Language of Modern Ukrainian Media]. *Naukovi zapysky. Seriia «Filolohichna»*. Vol. 23. Available at: <https://lingvj.oa.edu.ua/articles/2012/n23/49.pdf> (accessed: 19.02.2020).
9. Selivanova, O.O. (2012). Kognityvni mekhanizmy metaforyzatsii [Cognitive Mechanisms of Metaphorization]. *Slovianskyi zbirnyk* [Slavic Collection]. Kyiv: Vydavnychi dim Dmytra Buraho. Vol. 17, pp. 203–211.
10. Filatenko, I.O. (2003). Suchasna politychna metafora v rosiiskomovnij hazetnij komunikatsii Ukrainy: kohnityvno-prahmatychnyi opys [Tekst]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk: spets. 10.02.02 «Rosiiska mova» [Contemporary Political Metaphor in Russian-language Newspaper Communication in Ukraine: A Cognitive-Pragmatic Description [Text]: Extended Abstract of PhD Dissertation in Philology: Speciality 10.02.02]. Kyiv, 20 p.
11. Chadiuk, O.M. (2005). Metafora u sferi suchasnoi ukrainskoi politychnoi komunikatsii [Tekst]: avtoref. dys. ... kand. filol. nauk : spets. 10.02.01 «Ukrainska mova» [A Metaphor in Contemporary Ukrainian Political Communication [Text]: Extended Abstract of PhD Dissertation in Philology: Speciality 10.02.01 «The Ukrainian Language»]. Kyiv, 20 p.
12. Chudinov, A. (2001). *Rossiya v metaforicheskom zerkale: kognitivnoe issledovanie politicheskoy metafory (1991–2000)* [Russia in a Metaphorical Mirror: a Cognitive Study of Political Metaphor (1991–2000)]. Ekaterinburg, 238 p.
13. O'Toole, F. (2018). *Heroic Failure: Brexit and the Politics of Pain*. London: Apollo, UK. 217 p.